

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Katedra správního práva

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Uzavření manželství

Předkládá: Kamila Surová

Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Václav Henych

Místo a rok zpracování: Plzeň 2014

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Uzavření manželství“ zpracovala samostatně, a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem ve vědecké práci obvyklým.

V Plzni 31. března 2014

Kamila Surová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala všem, kteří mi při vypracování mé bakalářské práce pomáhali, jmenovitě panu JUDr. Václavu Henychovi, za pomoc, ochotu a vstřícnost, které mi poskytl při zpracování této práce a nadále paní matrikářce města Planá Dagmar Fouňové.

Obsah

1. ÚVOD	1
2. Pojem manželství	3
3. Historický význam manželství	5
4. Podmínky pro vznik manželství	8
4.1 Podstata podmínek	8
4.2 Věk manželů	8
4.3 Právní svéprávnost k uzavření manželství	9
4.4 Uzavření manželství na základě trvalého pobytu	10
4.4.1 Uzavření manželství občana České republiky v cizině	10
4.5 Zánik předešlého manželství	11
4.7 Uzavření manželství na základě bezprávné výhružky anebo je uzavřeno v omylu	12
4.8 Uzavření manželství jako projev svobodné a dobrovolné vůle	13
5. Matrika a matriční doklady	14
5.1 Pojem matrika	14
5.2 Příslušné matriční úřady	14
5.3 Matriční knihy	16
5.4 Kniha manželství	16
5.5 Kniha partnerství	17
5.6 Kniha narození	18
5.7 Matrikář	19
5.8 Zápis do matriční knihy	20
6. Příjmení manželů	22
6.1 Pojem příjmení	22
6.2 Společné příjmení manželů	22
6.3 Ponechání si vlastního příjmení po uzavření manželství	22
6.4 Příjmení společné a připojované	23

6.5 Příjmení dětí narozených za trvání manželství	24
6.6 Příjmení dětí v případě neuzavřeného manželství.....	25
6.7 Příjmení po rozvodu.....	25
7. Sňateční obřady.....	27
7.1 Význam sňatečných obřadů	27
7.2 Civilní sňatek	27
7.3 Církevní sňatek	28
8. Jiné způsoby uzavření manželství.....	32
8.1 Uzavření manželství v cizině.....	32
8.1.1 Uzavření manželství s cizincem.....	33
8.2 Uzavření manželství v přímém ohrožení života	34
8.2.1 Uzavření manželství v přímém ohrožení života na území ČR.....	35
8.2.2 Uzavření manželství v přímém ohrožení života na jiném území (v cizině).....	35
8.3 Uzavření manželství v zastoupení.....	36
9. Závěr	39
10. Resumé.....	43
11. SEZNAM LITERATURY	45

1. ÚVOD

Úvod této bakalářské práce, jejíž tématem je *Uzavření manželství*, bych ráda ve stručnosti věnovala obsahu této práce a důvodům, proč jsem si toto téma zvolila. Zaměření této bakalářské práce se vztahuje jak k civilnímu životu občanů naší republiky a stejně tak má vztah i k správnímu právu.

Pod pojem uzavření manželství spadá hned několik oblastí, které bych na dalších stranách ráda rozvedla. Jedná se o samotný pojem manželství, který sám o sobě definuje manželství jako svazek dvou lidí opačného pohlaví, popřípadě dvou lidí stejného pohlaví, avšak v tomto případě už nejde o manželský vztah, nýbrž o registrované partnerství. Podrobnější vysvětlení zahrnuje druhá kapitola.

Nadále je také dobré ohlédnout se do minulosti na způsoby uzavírání manželství a celkový historický pohled na tento svazek jako takový, abychom byli schopni chápat dnešní tradice a názory. Tomuto pohledu se věnuji v kapitole „*Historický význam manželství*“.

Pro uzavření platného manželství je potřeba dodržet podmínky. Právě těmto podmínkám se věnuji ve čtvrté kapitole, stejně tak se věnuji zákonným překážkám znemožňujících uzavření manželství.

Třebaže vyvrcholení každé svatby je obřad, tak oficiálně je manželství uzavřeno ve chvíli, kdy snoubenci splní veškeré zákonem stanovené podmínky pro uzavření manželství a následně projeví svou sňatečnou vůli před orgánem veřejné moci. Tento akt stvrzují podpisem protokolu o uzavření manželství. Na základě tohoto protokolu je proveden zápis do matriční knihy manželství a snoubencům je vydán oddací list. Jak a kdy takové zápisy probíhají a problematika matrik je zpracována v rámci páté kapitoly. Pro tuto kapitolu jsem také zkontaktovala matriční úřad Planá. Důvodem mi byla snaha podpořit teoretické poznatky vycházející ze zákona o poznatky získané přímo na matričním úřadě.

Nedílnou součástí uzavírání manželství je změna, popřípadě ponechání příjmení. Jak taková změna probíhá, jaké doklady jsou potřeba, je rozebráno v šesté kapitole „*Příjmení manželů*“.

Samotné uzavření manželství - jeho stvrzení- probíhá při obřadu. Obřady jsou dvojího typu: civilní a církevní. Náležitosti každého z nich jsou rozebrány v kapitole o Sňatečních obřadech (VII. kapitola). Nadále se v této kapitole zmíním, všeobecně, o právech a povinnostech snoubenců, které musejí být dodrženy před a při obřadech.

Při této kapitole, stejně tak jako v kapitole páté, mi poskytl pomoc matriční úřad v Plané.

V osmé kapitole „*Jiné způsoby uzavření manželství*“ se rámcově soustředím na případy, kdy jeden z manželů není státním občanem České republiky – tedy uzavření manželství v cizině. S tímto souvisí také případy, i když méně časté, kdy je manželství uzavřeno v zastoupení. Uzavření manželství v zastoupení nemusí být výhradně problematikou sňatků osob, z nichž jedna není státním občanem ČR. Může jít i o sňatek dvou státních občanů ČR, kdy jeden z nich není, nebo nemůže být na území ČR.

Závěrem této bakalářské práce bych ráda shrnula veškeré body, kterým jsem se věnovala a na jejich základě vytvořit jeden individuální názor na manželství.

V současné době stále čím dál více lidí žije tzv. na „*hromádce*“, přesto existuje spousta lidí, kteří vstupují ve svazek manželský. Bylo tomu tak v minulosti, je tomu tak dnes a s největší pravděpodobností tomu tak bude i nadále. Právě tato věčná přítomnost toho svazku je jedním z důvodů, proč jsem si zvolila toto téma.

Navštěvovala jsem střední odbornou školu ve Stříbře obor Veřejnosprávní činnost. Na této škole se ve výuce rozebírala tato tematika, jež mě pro svou komplexnost, návaznost s jinými zákony zaujala. Pokračuji studiem vysoké školy Fakulta právnická v Plzni, zde jsme v rámci občanského práva ve studiu pokračovaly více dopodrobna. Mé zaujetí pro dané odvětví, právě z výše uvedeného důvodu, vzrostlo. Vybrala jsem si proto jako svou praxi na okresním soudu v Tachově, kde jsem se dostala do bližšího kontaktu s prostředím, jenž má přímý vztah k uzavírání manželství, popřípadě rozvodům. Měla jsem tedy možnost účastnit se těchto řízení a zdokonalovat se v dané problematice. Tato zkušenost byla zároveň jednou z inspirací a motivací k napsání této bakalářské práce.

2. Pojem manželství

Pod pojmem manželství si lze představit soužití dvou lidí opačného pohlaví. Tento názor je vesměs správný. Je ale třeba ho upřesnit. Nejde pouze o soužití. Z občanského zákoníku plyne, že jde o trvalé společenství muže a ženy, které vzniklo zákonem stanoveným způsobem. Manželství je právní a společenská instituce, která tvoří legislativní základ pro rodinu. Manželům vstupujícím do manželského svazku vznikají práva a povinnosti k sobě navzájem i vůči společnosti. V rámci práv a povinností manželů mezi sebou jde například o společné vlastnictví, sexuální chování, výchovu dětí. Výchova dětí zároveň patří pod rámec práv a povinností vůči společnosti-jak je uvedeno v občanském zákoníku: *„Hlavním účelem manželství je založení rodiny a řádná výchova dětí.“*¹

Z reálného života víme, že ve většině případů, se muž a žena musí nejprve navzájem poznat jak po stránce chování a jednání ve společnosti i k sobě navzájem, tak po stránce zdravotní. Teprve poté se mohou svobodně rozhodnout ke vstupu do svazku manželského. Přesto zákon zdůrazňuje, že budoucí manželé (dále „snoubenci“) mají před uzavřením manželství navzájem znát své charakterové vlastnosti a stejně tak svůj zdravotní stav.² Pakliže snoubenci znají své charakterové vlastnosti a zdravotní stav, mohou založit rodinu, která bude splňovat svůj účel. Zákon se takto snaží o udržení účelovosti rodiny.

Tradice manželského obřadu se mohou lišit dle kulturních zvyklostí dané země, daného náboženství atd. Stejně tak se mohou lišit i práva a povinnosti manželů. V České republice se manželství uzavírá souhlasným projevem vůle muže a ženy, kteří do manželství vstupují. Manželství, na základě svobodného rozhodnutí a dobrovolnosti, smí při dodržení stanovených podmínek uzavřít muž a žena, mezi nimiž je rovnoprávný vztah.

Platí zde princip monogamie, což znamená, že manželství mohou uzavřít pouze jeden muž a jedna žena. Z právního hlediska jsou po uzavření manželství manželé, z dlouhodobého hlediska ekonomicky, právně, nábožensky a sociálně, uznávání (zde se

¹ § 655 al. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

² tento požadavek vychází z § 665 al. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

znovu opírám o § 655 občanského zákoníku) jako primární společenská instituce pro výchovu dětí.

Zákonem je stanoveno, že manželství musí vzniknout před příslušným orgánem veřejné správy s pověřením k vedení matrik (jedná se o občanský sňatek), nebo před orgánem registrované církve nebo náboženské společnosti, která je k těmto úkonům oprávněna zvláštním předpisem (církvní sňatek).³

³ § 657 odst. 1 a 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

3. Historický význam manželství

V již předchozí zmíněné kapitole jsem definovala manželství jako trvalý svazek mezi mužem a ženou, vzniklým způsobem, který stanoví zákon. A proto je dobré se poohlédnout, jak se na tento svazek dvou lidí dříve nahlíželo, mimo to s tím souvisí i jiné formy uzavření sňatku v minulosti.

Už od nepaměti se vyvíjelo spojení dvou lidí do podobného institutu, který v dnešní době nazýváme manželství. Hlavní rozdíl od současného významu manželství spočíval v majetkovém chápání, tedy hlavní prioritou bylo udržení rodu a rozmnožení majetku. Už i ve středověku brali ohled na bezpečí jejich rodu a samozřejmě nesmíme zapomenout na zplození potomstva.

V době před naším letopočtem probíhal sňatek dvou lidí bez jakékoli právní úpravy. Hlavním cílem především bylo výhodné spojování kmenů či rodů. Do 16. století bylo uznáváno uzavření manželství jen z hlediska katolické církve, tedy byla jen pravomocně uznávaná forma církevní. Tato forma uzavírání manželství se udržela až do roku 1811, jako jediná možnost uzavření manželství.

Od roku 1811, kdy na našem území, které patřilo do Rakouského císařství, začal platit Obecný zákoník občanský⁴, který byl v platnosti až do roku 1950. Tento Obecný zákoník občanský s sebou přinesl roku 1868 změnu, která se týkala jiné formy uzavření manželství než-li církevní, ale pouze v nouzovém případě. Jednalo se o tzv. nouzový civilní sňatek. Nouzový civilní sňatek mohl být uzavřen jen v případě, kdy snoubenci nesplňovali podmínky stanovené církví, a proto je církev odmítla oddat.

Roku 1870 vstoupilo v platnost nařízení, že sňatky všech osob, jiného než římskokatolického vyznání, mohou uzavřít pouze civilní sňatek dle stanovených podmínek. Pouze těmto civilním sňatkům, byla povolena rozluka. Tedy předchůdce dnešního rozvodu. Civilní sňatky, tedy měly výhodu oproti církevním sňatkům, výhoda spočívala v umožnění využít rozluky, v případě nefunkčnosti manželství.

⁴ Císařský patent č. 946/1811 Sb. zák. soud. Obecný zákoník občanský

Dne 28. 10. 1918 vznikl samostatný Československý stát, v němž platil nadále Obecný zákoník občanský, jenž byl v některých částech upraven recepční normou⁵. Tento upravený zákoník platil na území samostatného československého státu až do roku 1919, kdy byla vydána manželská novela⁶, která nově řešila formu uzavírání manželství, dále důvody pro neuzavření manželství a možnosti jeho rozluky.

Podstatnou změnou se stala možnost zvolit si mezi civilním a církevním obřadem pro všechny vyznání a jasně upravila právní důvody pro rozluky manželství. Vztahy v manželství a rodině vymezovala způsobem, ve kterém byl uplatněn princip postavení, který spočíval v hlavní roli muže v rodině a manželství.

Další změna nastala v roce 1949, kdy byl přijat zákon č. 265/1949 Sb., který začal platit od 1. 1. 1950 pod názvem Zákon o právu rodinném. Tento zákon začal řešit vztahy v rodině jako takové nesouvisející s občanskoprávními a majetkovými vztahy. Zavedl rovnoprávnost muže a ženy v rodině a byla upravena moc otcovská na moc rodičovskou. Dále upravil postavení manželských a mimomanželských dětí jako sobě rovných, což v minulosti nebylo možné. V tomto zákoníku došlo k obratu oproti, letech minulých, civilní sňatek se stal povinným. Manželství se uzavíralo na základě souhlasného prohlášení obou manželů před národním výborem, a tudíž se nejednalo o smlouvu. Změnil se zánik manželství, jedinou možností zániku tohoto svazku se stal rozvod na základě trvalého a hlubokého rozvratu mezi manžely.

Dne 29. 10. 1952 se Národní shromáždění republiky československé usneslo na zákoně upravující sňatek mezi občany československé republiky a občany jiných států. Uzavření manželství v tomto případě bylo možno až po předložení souhlasu ministerstva vnitra, nebo orgánu, jím pověřeného.

Přiblížíme-li se k dnešní současnosti, tak je důležitý rok 1963, kdy vznikl zákon o rodině, který ucelil právo rodinné jako takové. Přímou vymezil manželství jako trvalé spojení muže a ženy, který je dán zákonným způsobem. Blíže se věnoval vztahům mezi rodiči a dětmi. Dále definoval způsob uzavření manželství jako svobodné a dobrovolné

⁵ zákon č. 11/1918 Sb., Národního výboru československého ze dne 28. října 1918 o zřízení samostatného státu československého

⁶ zákon č. 320/1919 Sb., Národní shromáždění, kterým se mění ustanovení občanského práva o obřadnostech smlouvy manželské, o rozluce a o překážkách manželství

prohlášení snoubenců, o tom že spolu vstupují do svazku manželského, před příslušným orgánem veřejné správy, nebo před oprávněnou církví.

V dnešní současné době je účinný Nový občanský zákoník, do kterého se rodinné právo zakomponovalo. A proto nepřináší až tak velké změny. Avšak, některé změny s sebou přinesl. A to zejména že snoubenci před příslušným orgánem veřejné správy, nebo před příslušnou oprávněnou církví už nečiní souhlasné prohlášení, o tom že spolu vstupují do svazku manželského, ale tento svazek vzniká svobodným a úplným souhlasným projevem vůle snoubenců.⁷

Hlavním cílem této kapitoly by mělo být přiblížení historického významu manželství a to formou vývoje právních předpisů, které zasahovaly od minulosti až po současnost do právní formy uzavírání manželství.

⁷ opírám se § 656 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

4. Podmínky pro vznik manželství

4.1 Podstata podmínek

Manželství je svobodný svazek dvou lidí, před jeho uzavřením je třeba splnit několik náležitostí, bez kterých nelze v České republice manželství uzavřít. Jde o zákonem dané předpoklady, jenž (jak je zmíněno v kapitole Pojem manželství) slouží k udržení účelovosti rodiny. Těchto zákonných požadavků je několik. Předpoklady vycházejí z občanského zákoníku, oddíl rodinného práva (zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník) kde jsou jasně stanoveny. Je také třeba přihlídnout k případům, kdy je manželství ze zákona neplatně uzavřeno. Pakliže soud rozhodne, na základě zákona, o neplatnosti manželství, je tento svazek považován za neplatný, což v podstatě znamená, že nebyly dodrženy zákonem stanovené podmínky pro vznik manželství. U těchto podmínek i ostatních všeobecných předpokladů bych se v této kapitole chtěla pozastavit.

Manželství uzavírají muž a žena, osobně, projevem vůle, že chtějí vstoupit do manželství. V ČR je tento projev vůle nejčastěji vyjádřen souhlasným prohlášením o vstupu do manželství (= mluvíme-li kdekoli v textu o souhlasném prohlášení, je tím míněn svobodný projev vůle). Ve výjimečných situacích může být manželství uzavřeno v zastoupení jednoho z budoucích manželů. Tento způsob musí být schválen pravomocným rozhodnutím příslušného úřadu, který k tomu schválení je zapotřebí plná moc s úředně ověřeným podpisem manžela, jenž má být zastoupen.⁸

4.2 Věk manželů

Jedním ze základních podmínek pro vstup do svazku manželského je věk. V České republice smí být oddáni muž a žena (dále jen „snoubenci“), kteří dosáhli, minimálně, věku osmnáct let. Tato skutečnost se dokládá v předepsaných dokladech předkládaných matričnímu úřadu. V těchto dokumentech prokazují muž a žena již zmiňovaný věk (těmto dokladům se věnuje následující kapitola). Platí zde ovšem i výjimka.

V praxi to znamená, že manželi, případně manželce, kteří jsou nezletilí, tudíž nemají v rámci uzavření manželství svéprávnost, ale dovršili šestnácti let, povolí soud uzavřít

⁸ § 669 odst. 1 a 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

manželství přes zákonnou překážku, kterou věková hranice představuje. Jedním z důvodů pro tento úkon může být věk manželky a to v případě, že otěhotněla a není jí 18 let.

V případě, že soud rozhodne o odůvodněnosti, může manželství uzavřít i jedinec, který nedosáhl věku zletilosti. Nezletilému však nesmí být méně než šestnáct let.⁹ V případě, že manželé nedovršili věk osmnáct let ani podmínky pro vypůjčení dvou „úředních“ let, je tento svazek považován za neplatný.

4.3 Právní svéprávnost k uzavření manželství

Uzavření manželství je, stejně jako jiné právní úkony, úkonem právním. Pakliže je osoba nezpůsobilá (nesvéprávná) k právním úkonům, nemůže například uzavírat smlouvy. Totéž platí i v případě manželství a zároveň je to další podmínka k uzavření manželství. Muž i žena mají mít dle zákona svéprávnost k těmto právním úkonům. V případě, že jeden z manželů má k těmto právním úkonům svéprávnost omezenou, a přesto vstoupí ve svazek manželský, je takové manželství považováno, z hlediska právního, za neplatné.¹⁰ K 1. 1. 2014 je zrušen zákon o rodině. V novém ustanovení rodinného práva, které je součástí zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, je zmíněna pouze omezená právní svéprávnost. Rozdíl mezi starým a novým zákonem spočívá v tom, na co je kladen důraz. Na rozdíl od zákona č. 94/1963 Sb., o rodině klade nový občanský zákoník (zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník) důraz na skutečné omezení, ne však na duševní poruchu, jako na stav bránící vzniku manželství. I přes tuto skutečnost není bezúčelné obeznámit se s formulací zákona o rodině z roku 1963. Proto ji zde, kvůli úplnosti pochopení dané problematiky uvádím. Závěr této podkapitoly je věnován původní definici duševní poruchy, která vychází z již neplatného zákona o rodině, proto také v citacích uvádím i odkazy k původnímu zákonu o rodině.

Právní způsobilost souvisí jak s výše zmiňovaným věkem, tak v tomto případě i s duševní poruchou, pro kterou není jeden z manželů oprávněn k právním úkonům. I v tomto případě může soud určit, zda je duševní porucha jednoho z manželů natolik závažná a ovlivňující nebo ne. Na základě tohoto určení soud rozhodne, zda tento

⁹ § 672 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

¹⁰ tentýž § 673

jedinec smí uzavřít manželství.¹¹ Pokud ale soud rozhodně, že je přípustné, aby takový jedinec manželství uzavřel, je tento svazek právně platný - je splněna podmínka pro jeho uzavření. V opačném případě není splněna zákonná podmínka k uzavření manželství. Pokud je právní způsobilost jednoho ze snoubenců omezená, nebo trpí duševní poruchou, která by vedla k omezení právní způsobilosti a pokud by tito snoubenci uzavřeli manželství bez povolení soudu, soud vysloví neplatnost tohoto svazku na návrh kteréhokoli z manželů. Soud však nemusí neplatnost vyslovit v případě, že zdravotní stav manžela se stal slučitelným s účelovostí manželství (výchova dětí, základní právní úkony v souvislosti s rodinou).¹²

4.4 Uzavření manželství na základě trvalého pobytu

Chtějí-li snoubenci uzavřít na území České republiky manželství, je zde podmínka, aby alespoň jeden ze snoubenců měl na území České republiky trvalý pobyt. Tuto skutečnost je povinen doložit výpisem z evidence občanů. Tento výpis je také jedním z dokladů, které je třeba doložit před uzavřením manželství. Tyto doklady nemusí snoubenci dokládat za určitých okolností. Tyto okolnosti jsou uvedeny v 81a zákona o matrikách: *„Doklad, který je jinak třeba podle tohoto zákona předložit matričnímu úřadu, se nepředkládá, pokud si skutečnost v něm uvedenou matriční úřad může ověřit z jím vedené matriční knihy, ze základního registru obyvatel, z informačního systému evidence obyvatel.“*¹³

4.4.1 Uzavření manželství občana České republiky v cizině

Má-li občan české státní občanství, může dle zákona v cizině uzavřít manželství před zastupitelským úřadem České republiky oprávněným k tomu zvláštním předpisem.¹⁴ Občanský zákoník povoluje, za předpokladu, že alespoň jeden ze snoubenců je občanem České republiky, aby v cizině směl učinit projev vůle, že chce vstoupit do manželství. Tímto úřadem, umožňujícím vstoupit občanovi české republiky do manželství, je konzulární úřad. Snoubenci mají povinnost předložit doklady potřebné

¹¹ § 14 odst. 2 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině již v neplatném znění

¹² § 14 odst. 5 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině již v neplatném znění

¹³ Daubnerová Alena, Matriční činnost po účinnosti nového občanského zákoníku, Praha, ISBN – 978-80-7201-930-4. str. 160.

¹⁴ § 668 al. Zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

k uzavření manželství. Problematice takového uzavření manželství se podrobněji věnují v kapitole „Jiné způsoby uzavření manželství“.

4.5 Zánik předešlého manželství

Podmínkou pro vznik manželství, na kterou je třeba brát zřetel, je povinnost snoubenců doložit, že dřívější manželství již zaniklo. Tuto skutečnost si dovoluji citovat z občanského zákoníku: “*Manželství nemůže uzavřít osoba, která již dříve uzavřela manželství, ani osoba, která již dříve vstoupila do registrovaného partnerství, nebo jiného obdobného svazku uzavřeného v zahraničí, a toto manželství, registrované partnerství, nebo jiný obdobný svazek uzavřený v zahraničí trvá.*“¹⁵ Dodržuje se tím princip monogamie. Tato skutečnost se dokazuje pravomocným rozhodnutím soudu o rozvodu předešlého manželství.

Manželství zanikne i v případě, kdy jeden z manželů zemře. To má za následek, že vdova/vdovec nemůže prokázat zánik předešlého manželství rozhodnutím soudu o rozvodu manželství. Pro tyto případy musí pozůstalý manžel, jako důkaz zániku manželství, předložit úmrtní list manžela.

Jedná-li se o případ úmrtí manžela, je třeba zmínit i fakt, že pozůstalý manžel nemusí tento úmrtní list mít. Jde o situace, kdy není možné dokázat, že manžel je vážně po smrti, ale existují závažné důvody pro to, aby byl za mrtvého prohlášen. Jde například o situace, kdy je manžel dlouhodobě nezvěstný, popřípadě, je-li zřejmé, že již nežije, neboť byl účastníkem letecké nehody-například. V těchto případech je vydáno soudní rozhodnutí o prohlášení za mrtvého. V případě prohlášení za mrtvého, se manželství smí uzavřít, pokud jeden ze snoubenců (popř. oba) doloží, že předešlý manžel je úředně prohlášen za mrtvého. Je-li prohlášení za mrtvého zrušeno, neobnoví se zaniklé manželství, pokud mezitím manžel toho, kdo byl prohlášen za mrtvého, uzavřel manželství nové. Nevzniká tudíž zákonná nutnost zrušení manželství stávajícího a obnovy předešlého.

¹⁵ § 674 al. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

4.6 Příbuzenství a uzavření manželství

Dalším předpokladem pro uznání sňatku právně platným je zamezení incestu. To znamená, že manželství nesmí uzavřít muž a žena v přímě rodové linii. Občanský zákoník přímo říká: „*Manželství nemůže být uzavřeno mezi předky a potomky, ani mezi sourozenci; totéž platí o osobách, jejichž příbuzenství vzniklo osvojením.*“¹⁶ Uvážíme-li, že účelem manželství je založení rodiny, chápeme pod tím to účel narození potomků a jejich následnou výchovu, je tento zákonný předpoklad správný. Z historie víme, že mezi sebou uzavírali manželství příbuzní, což mělo za následek potenciální degeneraci jejich rodů a to jak z genetického, tak případně i z duševního hlediska. Při rozumném pohledu na věc je tento zákonný požadavek zcela na místě. Stát nemá zájem na to, aby se rodily degenerované děti. Je žádoucí, aby z manželství vzešli zdraví potomci a budoucí dospělé osoby s plnou právní subjektivitou.

Z pohledu občana - potenciální manžela/manželku - jde zas v první řadě o zdraví dítěte. Odhlédneme-li od případů, kdy například za zdravotní stav dítěte může matka (drogy, neuposlechnutí rad doktorů), nebo kdy je nemoc zkrátka geneticky daná, je při vyloučení incestu riziko, že se narodí nezdravé dítě, mnohem nižší.

4.7 Uzavření manželství na základě bezprávné výhrůžky anebo je uzavřeno v omylu

Jedním z důvodů proč nelze uzavřít manželství je, pokud vznikne na základě bezprávné výhrůžky anebo je uzavřeno v omylu. Co je v tomto případě chápáno jako omyl, vysvětlují utvrzenou citací, kde je stanoveno: „*Soud prohlásí manželství za neplatné na návrh manžela, jehož projev vůle o vstupu do manželství byl učiněn jen v důsledku omylu o totožnosti snoubence nebo o povaze sňatečného právního jednání.*“¹⁷ Z toho vyplývá, že soud prohlásí manželství za neplatné, pokud jeden z manželů podá návrh o neplatnosti manželství. Je zde ale důležité zmínit, že tento návrh nemůže jeden z manželů podat, kdy bude chtít. Je zde zákonem daná lhůta, do kdy smí manžel uplatnit právo na podání návrhu.

¹⁶ § 675 al. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

¹⁷ § 684 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Tuto lhůtu upravuje a vymezuje zákoník, ze kterého cituji: „*Návrh lze podat nejpозději do jednoho roku ode dne, kdy tak manžel mohl vzhledem k okolnostem nejdříve učinit, popřípadě kdy se dozvěděl o pravém stavu věci.*“¹⁸ Po uplynutí této lhůty právo na podání návrhu o neplatnosti manželství zaniká.

4.8 Uzavření manželství jako projev svobodné a dobrovolné vůle

Pakliže jsem uvedla jako důvod pro neuznání manželství platným to, že je uzavřeno na základě bezprávné výhrůžky, musím také jako důvod uvést, že manželství je z právního pohledu neplatné, pokud prohlášení o vstupu do manželství bylo učiněno pod výhrůžkou fyzického násilí. Mluvíme zde přímo o „užívání nátlaku a násilí.“¹⁹

Na základě posledních dvou odstavců se dá vyvodit jako podmínka pro vznik manželství dobrovolnost a svoboda rozhodnutí. „*Manželství vzniká svobodným a úplným souhlasným projevem vůle muže a ženy, kteří hodlají vstoupit do manželství...*“ Z výše uvedeného jasně plyne, že dobrovolnost a svoboda rozhodnutí je důležitými faktory pro vznik manželství. Tyto dva faktory zároveň dávají příslib tomu, aby byl splněn účel manželství.

Mluvíme-li o dobrovolnosti a svobodě rozhodnutí, musíme také přihlédnout k zákonem danému požadavku, který říká, že snoubenci by před vstupem do manželství měli znát navzájem své charakterové vlastnosti a zdravotní stav. Tento požadavek je dobře logicky odůvodnitelný. Teprve až když se potencionální snoubenci navzájem dobře znají jak po stránce chování, tak po stránce zdravotní, mohou se svobodně a dobrovolně rozhodnout, zda chtějí společně uzavřít manželství. Z toho vyplývá, že tento požadavek se navzájem doplňuje s požadavkem na dobrovolnost a svobodu rozhodnutí. V ideálním světě by se dalo říct, že jeden bez druhého by ani nemohli existovat.

¹⁸ § 684 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

¹⁹ Opírám se o § 684 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

5. Matrika a matriční doklady

5.1 Pojem matrika

S uzavřením manželství souvisí i zapsání takové události do matriky. Vedení matrik a zápisy do matričních knih jsou projevem činnosti veřejné správy. Tuto činnost, v rámci státní správy, provádí např. obecní úřady s rozšířenou působností, které musí mít pověření k vedení matrik. To znamená, že v dané obci musí být zřízené matriční úřady, které jsou k zápisům do matričních knih a sbírky listin zákonem oprávněné. Rozšířenou působností se rozumí plnění činností vycházejících z požadavků státní správy. Tyto činnosti jsou, v rámci zákona, upravené, tak aby bylo umožněno jejich plnění v příslušné obci, příslušném kraji. Plněním této správy jsou pověřeni právě úředníci matričních úřadů.

Na základě zákona o matrikách se matrikou rozumí státní evidence vedená k zápisu:

- *narození, uzavření manželství, vzniku registrovaného partnerství (dále jen „partnerství“) a úmrtí fyzických osob na území České republiky,*
- *b) narození, uzavření manželství, vzniku partnerství a úmrtí, k nimž došlo v cizině, jde-li o státní občany České republiky (dále jen „občan“)*
- *uzavření manželství, k nimž došlo v cizině, byl-li život snoubence přímo ohrožen¹⁵) a nejde-li o občany.²⁰*

5.2 Příslušné matriční úřady

Matriční úřady jsou úřady, které jsou oprávněné k vedení matrik a provádění dalších činností, jenž vychází ze zákona o matrikách. Ze zákona vyplývá, že působnost na úseku matrik mohou vykonávat obecní úřady zplnomocněné zákonem k vedení matrik, obecní úřady s rozšířenou působností, úřady městské části nebo městského obvodu v územně členěných statutárních městech (např. Brno), hlavního města Prahy, anebo újezdni úřad ve vojenských újezdech, vždy ale jen pro svůj vymezený územní obvod.

²⁰ § 1 odst. 1 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení v platném znění

Matriční úřad je pověřen k vedení matričních knih a ostatních listin daných zákonem o matrikách.

V soustavě matričních úřadů je ustanoven zvláštní matriční úřad Brno-střed, jež mimo běžné činnosti matričních úřadů má oprávnění k vedení matričních knih určených k zaznamenání matričních událostí týkajících se občanů České republiky, k nimž ale nedošlo na území České republiky. Příkladem může být narození dítěte, uzavření manželství.

Vedení matrik je činnost, na jejíž výkon je třeba dohlížet a zaručovat tak správnost a aktuálnost matričních dokumentů. Tuto kontrolu zajišťují úřady s rozšířenou působností. Do výkonu jejich pravomocí patří kontrola matričních knih, k jejichž vedení je matrika pověřena. Tuto kontrolu jsou úřady s rozšířenou působností povinny, na základě zákona provádět minimálně jednou za rok.

Dalším prvkem kontrolní činnosti úřadů s rozšířenou působností je ověřování ostatních písemných dokumentů, jimiž jsou například rodné, oddací a úmrtní listy a doklady o partnerství, vysvědčení o právní způsobilosti k uzavření manželství, vysvědčení o právní způsobilosti ke vstupu do registrovaného partnerství.²¹

Pokud kontrolu provádí obecní úřad s rozšířenou působností, je třeba dodržovat dohled nad těmito úřady s rozšířenou působností. Tuto kontrolu provádí krajské úřady. Krajské úřady jsou zmocněny ke kontrole obecních úřadů s rozšířenou působností ve svém správním území. Tuto kontrolu jsou povinny provádět minimálně jednou za rok. Kontrolují a dohlíží na výkon státní správy. Stejně tak dohlíží na vedení matričních knih a sbírky listin matrikou vedených.

Dle nového právního předpisu č. 312/2013 Sb., kterým se změnil zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení je zrušena pravomoc úřadů s rozšířenou působností provádět zkoušku odborné způsobilosti k vedení matrik a další zákonem daných sbírek listin. Tato pravomoc přechází z úřadů s rozšířenou působností na krajské úřady.

²¹ Opírám se o § 4 odst. 2 zákona č. 301/2000Sb., o matrikách, jménu a příjmení v platném znění

5.3 Matriční knihy

Aby matrika mohla plnit svoji funkci, nemůže fungovat jako jeden velký, nijak neupravovaný, celek. K docílení správného a komplexního fungování matrik je tento institut rozdělen do tří základních celků- do tří matričních knih.

Jsou to knihy: narození, úmrtí, manželství. V současné době je povoleno i tzv. registrované partnerství. Z tohoto důvodu registrující matriční úřad pro registrované partnerství vede „knihu partnerství“. Spolu s těmito knihami vede matriční úřad i sbírku listin. Tato sbírka je podkladem k zápisům do matričních knih. Sbírkou listin se vedou samostatně za každý kalendářní rok.²²

Matriční knihy jsou vedeny každá samostatně a jeden z účelů matričních knih je evidence narození, uzavření manželství popřípadě uzavření registrovaného partnerství a úmrtí.

5.4 Kniha manželství

Hlavním evidenčním prvkem pro uzavření manželství je zápis do matriční knihy manželství. Zde uvádím příklady podkladů potřebných k zápisu knihy manželství:

- *jména, příjmení, popřípadě rodná příjmení, den, měsíc, rok a místo narození, rodná čísla, osobní stav a státní občanství muže a ženy, kteří uzavřeli manželství, (dále jen "manželé"),*
- *den, měsíc, rok a místo uzavření manželství,*
- *jména a příjmení, popřípadě rodná příjmení, den, měsíc, rok a místo narození rodičů manželů²³*

Matriční úřad po provedení zápisu vystaví manželům oddací list. Tento oddací list neobsahuje pouze stvrzení o vzniku manželství, obsahuje i další informace týkající se manželů. Tyto náležitosti jsou upřesněny v zákoně o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů v § 30.

Mezi tyto informace patří příkladem:

- *den, měsíc, rok a místo uzavření manželství,*

²² § 8 odst. 4 zákona č. 301/2000Sb., o matrikách, jménu a příjmení v platném znění

²³ Opírám se o § 20 odst. zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení v platném znění

- *jména, příjmení, popřípadě rodná příjmení, manželů a jejich rodná čísla,*
- *den, měsíc, rok a místo narození manželů,*

5.5 Kniha partnerství

Knihu partnerství, v mé práci uvádím pro komplexnost podkapitoly matriční knihy. A také proto, abych zde uvedla zásadní změny, které se týkají této podkapitoly. Od 1. července roku 2006 je v České republice schváleno registrované partnerství. Jelikož se nejedná o standardní svazek „žena x muž“ není tento svazek veden v knize manželství. Pro účely registrovaného partnerství byla zřízena kniha partnerství. Tato skutečnost je uvedena v zákoně o registrovaném partnerství²⁴. Avšak zápisy do knihy registrovaného partnerství se zabývá zákon o matrikách.

V paragrafu jsou uvedeny náležitosti, jež se zapisují do knihy partnerství.

Zde uvádím některé zákonem dané náležitosti potřebné k zápisu:

- *jména a příjmení, popřípadě rodná příjmení, den, měsíc, rok a místo narození, rodná čísla, osobní stav a státní občanství partnerů,*
- *den, měsíc, rok a místo prohlášení o vstupu do partnerství,*
- *jména a příjmení, popřípadě rodná příjmení, den, měsíc, rok a místo narození rodičů partnerů,*
- *datum zápisu a podpis matrikáře.*

Zápis do knihy partnerství se provede na základě protokolu o vstupu do partnerství (§ 40a). Zapisované údaje matrikář ověří z dokladů potřebných ke vstupu do partnerství (§ 33 až 35).“²⁵

K prokázání partnerství se vystavuje partnerům doklad o partnerství. V tomto dokladu jsou podobně jako v oddacím listě uvedeny náležitosti týkající se partnerů, jenž vstoupili do registrovaného partnerství. Údaje jsou prakticky totožné s údaji uvedenými v oddacím listu s tím rozdílem, že se nejedná o manžele, nýbrž o registrované partnery. Výčet veškerých údajů je uvedený v zákoně o matrikách.

²⁴ Zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství v platném znění

²⁵ Opírám se o § 20a odst. 1 zákona č. 301/2000Sb., o matrikách, jménu a příjmení v platném znění

5.6 Kniha narození

Mluvíme-li o manželství a uvědomíme-li si, že hlavní podstatnou ideou (účelem) manželství je založení rodiny a výchova dětí, musíme se přinejmenším okrajově zmínit o knize narození, která má s výše řečeným pevnou souvislost. Protože se děti rodí nejčastěji v rámci rodiny (manželům) je touto souvislostí míněn zápis narození dítěte do knihy narození. Do této knihy se zapisují údaje:

- *jméno, popřípadě jména a příjmení dítěte,*
- *den, měsíc a rok narození dítěte,*
- *rodné číslo, místo narození a pohlaví dítěte,*
- *jméno, popřípadě jména, příjmení, popřípadě rodná příjmení, data a místa narození, rodná čísla, státní občanství a místo trvalého pobytu rodičů,*
- *datum zápisu a podpis matrikáře.*²⁶

V zákoně o matrikách je uvedeno, že matka může požádat o utajení své osoby v souvislosti s porodem. V případě, že matka o utajení své osoby požádá, nezapisují se údaje uvedené v bodu „4“. Místo nich se uvede informace, že jde o případ, kdy matka požádala o utajení své osoby.

Dle ustanovení zákona se zápisy provádí :

- *na základě písemného hlášení o narození živého nebo mrtvého dítěte, nebo*
- *na základě ústního oznámení o narození dítěte mimo zdravotnické zařízení, nebyly-li jeho matce ani následně poskytnuty zdravotní služby; o tomto oznámení sepíše matrikář s oznamovatelem zápis.*²⁷

V případě, kdy se zápis provede na základě ústního oznámení, musí oznamovatel prokázat svoji totožnost. Tato povinnost plyne taktéž z § 14 zákona o matrikách. Pokud je oznamovatel neslyšící, popřípadě němý, stejně tak, pokud učiní prohlášení v jiném než českém nebo slovenském jazyce, je nezbytná přítomnost tlumočnicka.

²⁶ § 14 odst. 1 zákona č. 301/2010 Sb., o matrikách, jménu a příjmení v platném znění

²⁷ § 14 odst. 14 písm. a), b) zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení v platném znění

5.7 Matrikář

Pokud má matrika fungovat jako celek, je nutná, kromě rozdělení do konkrétních úseků činnosti, existence pracovníka (popřípadě pracovníků) pod jehož pravomoc spadá zapisování do matričních knih a péče o ně, stejně tak jako správa ostatních písemných dokumentů. Tato činnost je vykonávána matrikářem.

Matrikář je zaměstnancem obce, je tudíž úřední osobou. Může se jím stát občan, který prokáže odbornou způsobilost, tu prokáže zkouškou u krajského úřadu. Případně zkouškou zvláštní odborné způsobilosti na úseku matrik a státního občanství podle zvláštního zákona.²⁸ Po úspěšném splnění zkoušky je matrikáři vystaveno potvrzení o jejím úspěšném vykonání. Toto potvrzení vydává krajský úřad. Obsahem této zkoušky je ověření znalosti právních předpisů týkajících se jména, příjmení nebo státního občanství. Dále například znalostí týkajících se ověřování shody opisu nebo kopie s listinou. Také se ověřují dovednosti ve využívání výpočetní techniky.

Zaměstnavateli vyplývá ze zákona o matrikách povinnost umožnit matrikáři odbornou přípravu na zkoušku a její vykonání.²⁹ Pokud uchazeč zkoušku na první pokus nesplní, zákon mu umožňuje tuto zkoušku dvakrát opakovat. Opakování musí proběhnout nejdříve 60 dnů od uskutečnění zkoušky, u které uchazeč nevyhověl, nejpozději však do 90 dnů od konání neúspěšné zkoušky.

Matrikář, a je-li to nezbytné pro výkon jejich činnosti, tak například i starosta, místostarosta, nebo pověřený člen zastupitelstva mohou nahlížet do matričních knih a sbírek listin, mají přístup k osobním informacím v nich vedených. Mají však zákonnou povinnost mlčenlivosti o údajích vedených v matričních dokumentech. Tato povinnost trvá i po skončení jejich funkčního období.³⁰

²⁸ § 21 zákona číslo 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků a o změně některých zákonů

²⁹ § 9 odst. 3 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení v platném znění

³⁰ Vycházím z § 9 odst. 5 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení v platném znění

5.8 Zápis do matriční knihy

Do matričních knih se zapisují matriční události.³¹ Pokud se jedná o uzavření manželství, je právě uzavření manželství touto matriční událostí, která musí být zapsána do knihy manželství. Zmíníme-li matriční událost, je dlužno zmínit i matriční skutečnost.³² Jedná se o zápisy v matričních knihách již vedených, které mohou být doplňovány, opravovány.

Zápisy do matričních knih se provádí rukopisně do předem svázaných knih a souběžně se vedou i v elektronické podobě. Tento způsob vedení a zápisů je dán zákonem o matrikách

Stejný zákon definuje více druhů zápisů do knih.³³ Jsou to například zápis do matriční knihy, dodatečný zápis, nebo oprava zápisu. Nejčastějším druhem zápisů v případě uzavření manželství bývají zápis do matriční knihy a dodatečný zápis do matriční knihy. Tentýž zákon říká, že zápis do matriky je zapsání údajů o narození, uzavření manželství, úmrtí a to podle časové posloupnosti uvedených matričních událostí. Dodatečný zápis do matriční knihy je zákonem popsán jako zápis matričních událostí zapsaných mimo časovou posloupnost těchto událostí.

Údaje se do matričních knih zapisují v úředních místnostech matričního úřadu a to na základě poskytnutých údajů, nebo ústního oznámení a to nejpozději do 30 dnů od obdržení těchto podkladů. Úřad s rozšířenou působností nebo krajský úřad může povolit na návrh matričního úřadu provádění matričních zápisů uvedených v právním předpisu, vydávání matričních dokladů i na jiném vhodném místě, než je úřední místnost matričního úřadu, za předpokladu, že na tomto místě k tomu budou vytvořeny vhodné podmínky.³⁴

Matriční úřad má dbát na bezpečnost údajů vedených v matričních knihách a listinách, zajistit, aby nedošlo ke zneužití těchto údajů. Po stanovenou dobu musí také

³¹ JUDR. HENYCH, Václav. Zákon o matrikách, jménu a příjmení: č. 301/2000 Sb. S poznámkami a souvisejícími předpisy. Praha: IFEC, 2002. ISBN - 80-86412-19-9. str. 31.

³² JUDR. HENYCH, Václav. Zákon o matrikách, jménu a příjmení: č. 301/2000 Sb. S poznámkami a souvisejícími předpisy. Praha: IFEC, 2002. ISBN - 80-86412-19-9. str. 31.

³³ Díl 7 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení v platném znění

³⁴ § 7 odst. 1, 2 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení v platném znění

dohlížet na to, aby nedošlo k poškození zničení či ztrátě matričních knih. Údaje v těchto knihách, není-li dáno jinak, jsou neveřejné.³⁵

Pro komplexnost celé této kapitoly, jsem se spojila s paní Fouňovou, která zastává funkci matrikářky na obecním úřadu v Plané u Mariánských lázní. Požádala jsem ji o doplnění faktických údajů a zkušeností, jež získala svou pracovní praxí, díky tomu, jsem byla schopna pochopit některé zákonem uváděné předpisy a jejich praktický význam. Dále jsem paní matrikářce položila otázku, týkající se jejího individuálního názoru na nové právní úpravy, které nás zasáhly od 1.1.2014 a zvláštní pozornost jsem pak věnovala zákonu o matrikách. Odpověď byla obsáhlá, avšak obsahovala jedno základní sdělení týkající se nové právní úpravy. Právě tuto část odpovědi bych zde ráda, s dovolením, uvedla: „ ... *No změny od 1.1.2014 zasáhnou všechny matriky, takže i nás. Od nového roku se všichni budeme řídit novým občanským zákoníkem a novelizovaným zákonem o matrikách. Zákon o matrikách nelze obejít, na matriky je dost přísná kontrola, a pokud někde polevíte, okamžitě se Vám to vrátí.*“ Tímto jsem chtěla potvrdit mé dosud zmíněné tvrzení, na matriky je přísný dozor a tudíž i podle paní Fouňové se zákon o matrikách nedá obejít.

³⁵ tentýž § 7 odst. 3

6. Příjmení manželů

6.1 Pojem příjmení

Chceme-li mluvit o příjmení manželů, je třeba také vědět, co je to příjmení všeobecně a z jakých pramenů vychází. Příjmení je základním rozpoznávacím, identifikačním znakem každého občana. Občané mají na základě zákona právo ale i povinnost užívat jej v kontaktu s úřady. Základy v udělování a užívání příjmení jsou uvedeny v občanském zákoníku a zákoně o matrikách, jménu a příjmení.³⁶ Příjmení je nám dané od narození. V průběhu života může dojít k situaci, kdy se příjmení občana mění ať částečně nebo úplně. V rámci uzavření manželství se budeme nejvíce věnovat změně příjmení po uzavření tohoto svazku a s tím souvisejícím příjmením dětí, které z manželství vzešly.

6.2 Společné příjmení manželů

Pokud se dva jedinci rozhodnou vstoupit ve svazek manželský, zákon uvádí, že každý z manželů má právo znát údaje o příjmení, stavu jmění a stejně tak i o stávajících i uvažovaných pracovních, studijních a podobných činnostech druhého manžela.

V současné době se manželé nejčastěji rozhodnou používat jedno společné příjmení. V tomto případě se musí snoubenci řídit občanským zákoníkem a při uzavírání manželství musí souhlasně prohlásit, že příjmení jednoho z nich bude jejich příjmením společným.³⁷ V případě, že se manželé rozhodnou pro tuto variantu a je-li toto příjmení zejména příjmením manžela, je nutno vytvořit tvar ženského příjmení, které se tvoří dle pravidel české mluvnice. Nejčastější forma ženského se tvoří za použití koncovky „ová“.

6.3 Ponechání si vlastního příjmení po uzavření manželství

Mimo běžnou praxi, kdy si manželé určí jedno společné příjmení, existuje i možnost, kdy si manželé, po uzavření manželství, ponechají svá dosavadní příjmení. K této možnosti se často uchylují ženy, jež si chtějí ponechat své rodné příjmení případně i příjmení z předešlého manželství. Může to být z důvodů právních, pokud má například manželka dítě z předešlého manželství, může požadovat ponechání si stávajícího příjmení, právě kvůli dítěti, s nímž má, jako matka, společné příjmení.

³⁶ zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení v platném znění

³⁷ § 660 písm. a zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Stejně si může požadovat ponechání si stávajícího (rodného) příjmení z osobních důvodů, kdy se nechce svého rodného příjmení vzdát. V tomto případě může jít o prvek emancipace žen. Také může jít o případ, kdy jeden z manželů (jeho jméno a příjmení) je například mediálně známý a nutně nechce přijít o své příjmení.

Pokud se manželé dohodnou o ponechání si stávajících příjmení, musí stejně tak jako v případě společného příjmení, splnit náležité zákonné požadavky. Tyto jsou uvedeny v občanském zákoníku. Rekodifikovaný občanský zákoník stanovuje povinnost manželů, kteří si ponechávají svá dosavadní příjmení, aby se shodli na příjmení, jež bude příjmením jejich společných dětí.³⁸

Zákon však variantu, kdy si manželé ponechávají svá dosavadní příjmení, nepovažuje za konečnou. Zákon akceptuje požadavky manželů a chápe, že může dojít k situaci, při níž se manželé až později rozhodnou o užívání jednoho společného příjmení. Aby tak manželé mohli učinit, musí učinit před orgánem veřejné moci prohlášení, že se rozhodli pro používání společného příjmení.³⁹ Pokud dojde k pozdějšímu určení jednoho společného příjmení manželů, bude toto nové příjmení i příjmením dítěte, pokud se ještě nenarodilo. Pokud se jedná už o narozené dítě, je předpoklad, že si manželé zvolí příjmení, které bylo určeno pro dítě. Pokud tak neučiní, musí tuto změnu příjmení zaznamenat na matričním úřadu.

6.4 Příjmení společné a připojované

Občanský zákoník nabízí manželům tři způsoby užívání příjmení po uzavření manželství. Dva z nich jsou rozebrány ve výše uvedených bodech. V tomto bodě se zaměříme na třetí variantu užívání příjmení po uzavření manželství. V principu jde o spojení dvou předešlých možností. Zde se ale manželé dohodnou na jednom společném příjmení a druhý manžel/ka jehož příjmení není příjmením společným, užívá své dosavadní příjmení, jako příjmení připojené.⁴⁰

Důvody pro tuto variantu mohou být prakticky stejné jako v případě, kdy se manželé dohodnou o ponechání si svých dosavadních příjmení. Zde ale například

³⁸ § 661 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

³⁹ tentýž § 661

⁴⁰ § 660 písm. c zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

manželka, která má dítě z předešlého manželství, chce přijmout příjmení manžela jako společné příjmení, stejně tak si chce ponechat i své dosavadní příjmení, shodné s dosavadním příjmením dítěte. Obdobné důvody mohou vést k volbě této možnosti i v případě, kdy jde osobu mediálně známou.

Jako ve většině případů i zde platí, že manželé se nemůžou rozhodnout bez dodržení daných právních předpisů. Zákon stanovuje, jak a kdy se tato varianta smí užít. Především zákon nedovoluje užívání společného a připojeného příjmení v případě, kdy společným příjmením manželů by mělo být příjmení manžela, který již užívá připojované příjmení. Občanský zákoník přímo říká, v tomto případě varianta se společným a připojeným příjmením není možná.⁴¹

Pokud se nejedná o výše uvedený případ, manželé mohou použít společné a připojované příjmení. Zákon pamatuje i na alternativu, ve které dojde k situaci, kdy jeden z manželů již používá připojované příjmení. I zde zákon umožňuje použití připojovaného příjmení, ale jen v případě, že připojované příjmení používá manžel, jehož příjmení se nemá stát příjmením společným. Zákon dále, ve stejném paragrafu, upravuje i způsob uvádění připojovaného příjmení. Pokud manžel již užívá příjmení připojované, je ze zákona povinen, po uzavření nového manželství, užívat nové společné příjmení a zvolit si, z dosavadně užívaného připojovaného příjmení, pouze první příjmení.⁴²

6.5 Příjmení dětí narozených za trvání manželství

Víme-li, že jedním z hlavních účelů manželství je vytvoření rodiny a výchova dětí, dojdeme k závěru, že uzavření manželství a s tím spojená změna příjmení manželů, má vliv i na příjmení dětí, jež se narodily v době trvání manželství.

Jak je řečeno výše, manželé si při uzavření manželství mohou zvolit, jaké příjmení budou používat. Zvolí-li si jedno společné příjmení, popřípadě jedno společné příjmení a manžel, jehož příjmení není příjmením společným, bude připojovat své

⁴¹ tentýž § 662 odst. 2

⁴² § 662 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

dosavadní příjmení, stává se příjmení dítěte to příjmení, které je manželi určené jako společné.⁴³

V případě, že si manželé ponechávají svá dosavadní příjmení, musí při uzavření manželství prohlásit, které z jejich příjmení bude příjmením dítěte.⁴⁴

6.6 Příjmení dětí v případě neuzavřeného manželství

Nejsou-li rodiče manželé, ale manželství uzavřou až po narození dítěte, před příslušným úřadem se dohodnou o svém příjmení a stejně tak i o příjmení dítěte. Toto příjmení se, okamžikem uzavření manželství, stává příjmením dítěte.⁴⁵

Pokud se rodičům, kteří neuzavřeli manželství a ani uzavřít nechtějí, narodí dítě, o jeho příjmení se sjedná při určení otcovství dohoda a na základě této dohody se do matriky zapíše příjmení dítěte.⁴⁶

Změny a určování příjmení dítěte v souvislosti s uzavřením manželství, nebo v případě neuzavřeného manželství, je obsáhlé téma, které by mohlo vystačit na samostatnou kapitolu. Nemá však přímou spojitost s uzavřením manželství jako takovým, proto se zde pozastavuji pouze okrajově a zároveň odkazuji například na knihu Aleny Daubnerové: Matriční činnost po účinnosti nového občanského zákoníku, kde je daná problematika obsáhleji rozebrána.

6. 7 Příjmení po rozvodu.

Zákon předpokládá i variantu, kdy dojde k rozvodu manželství a stejně tak chápe, že rozvedený manžel, který přijal příjmení druhého manžela, může požadovat úřední navrácení svého příjmení, které užíval před uzavřením manželství.

Pokud má manžel o tuto variantu zájem, musí, dle občanského zákoníku, do šesti měsíců od rozvodu oznámit matričnímu úřadu, že přijímá zpět své dřívější příjmení.

⁴³ § 19 odst. 1 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení v platném znění

⁴⁴ tentýž

⁴⁵ DAUBNEROVÁ, Alena. Matriční činnost po účinnosti nového občanského zákoníku. Praha:Linde, 2013. ISBN 978-80-7201-930-4. str. 63.

⁴⁶ tatáž

Totéž platí i v případě, že manžel přijal příjmení manžela s tím, že bude připojovat své dosavadní příjmení.⁴⁷

Stejně tak jako v případě příjmení dětí se i tato podkapitola netýká přímo uzavření manželství. Uvádím ji zde pro komplexnost této práce.

⁴⁷ § 759 al. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

7. Sňateční obřady

7.1 Význam sňatečných obřadů

Do této chvíle jsem mluvila o právech a povinnost manželů jak před uzavřením manželství, tak i po něm. V této kapitole se budu věnovat sňatečním obřadům, jež by mohly být definovány jako vyvrcholení uzavření manželství. Tyto obřady se dnes stávají, mimo jiné, symbolem pro vstup do manželství. Zákon říká, že tento obřad má být veřejný a slavnostní⁴⁸. Dle právního ustanovení platného do 31.12.2013, snoubenci učinili, před orgánem veřejné moci, prohlášení, že vstupují do manželství. Od 1.1.2014 je účinný Nový občanský zákoník a podle něj snoubenci již nečiní souhlasné prohlášení, nýbrž projevují svou svobodnou vůli, že chtějí vstoupit do manželství⁴⁹. Tato drobná změna vyplývá z faktu, který bere v úvahu možnost, kdy jeden z manželů, popřípadě oba, nejsou schopni učinit prohlášení v pravém slova smyslu. V současnosti zná zákon v České republice dva druhy sňatečních obřadů. Jsou jimi civilní sňatek a sňatek církevní.

7.2 Civilní sňatek

Civilní sňatek, též „mezi lidmi“ často označovaný jako občanský, je zákonem definován jako obřad, ve kterém snoubenci projeví vůli, že spolu vstoupí do manželství. Učiní tak osobně, před orgánem veřejné moci (proto civilní) provádějícím sňatečný obřad a to v přítomnosti matrikáře⁵⁰. Snoubenci před obřadem odevzdají na matričním úřadu příslušné doklady. Orgán veřejné moci určí místo pro konání tohoto obřadu a přihlíží při tom k vůli snoubenců⁵¹. Jak již bylo řečeno, jedná se o obřad veřejný a slavnostní, při němž se uzavírá manželství. Průběh obřadu se sestává z otázky, zda spolu snoubenci chtějí vstoupit do manželství. Tuto otázku snoubencům položí orgán veřejné moci, jež je stanovený právním předpisem⁵². Jsou-li odpovědi snoubenců kladné, vznikne manželství. Manželství může vzniknout i jinak. Jde o případy, kdy jeden nebo oba snoubenci z vážných důvodů nemohou podat kladnou odpověď, ale kdy je

⁴⁸ § 656 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁴⁹ tentýž § 656 odst. 1

⁵⁰ tentýž § 657 odst. 1

⁵¹ tentýž § 663 odst. 1

⁵² tentýž § 658 odst. 1

stále zřejmé, že snoubenci projevují svou sňatečnou vůli⁵³. Při tomto obřadu, jak je také zmíněno, musí přítomen matrikář. Zákon stanovuje, že mimo orgán veřejné moci a matrikáře, má být tento obřad učiněn v přítomnosti dvou svědků⁵⁴.

7.3 Církevní sňatek

V dnešním demokratickém uspořádání je možné vybrat si mezi civilním a církevním obřadem. Zákon tak přihlíží k potřebám jak ateistů, tak i k potřebám věřících. Vzhledem k řečenému považuji za nutné, poukázat na součást návrhu nového občanského zákoníku, jehož součástí byl i návrh na zrušení církevního sňatku. Tento návrh však neprošel procesem schvalování, což má za následek, že i nadále jsou v České republice dva zákonem uznané způsoby uzavření manželství.

Vzhledem k výše řečenému se v této části můžeme zabývat církevním obřadem. Pokud ale mluvíme-li o církevním obřadu, je třeba dodat, že dle nového občanského zákoníku se již nejedná o církevní sňatek v pravém slova smyslu. Stále platí, že tento druh sňatku se smí uzavřít jen před církví, která je k tomu určená, rozdíl je v tom, že stát pouze propůjčuje náboženské organizaci a tudíž náboženskému obřadu účinky vzniku manželství, jež uznává. To v praxi znamená, že stát deleguje pravomoc uzavřít manželství na jinou osobu a v tomto případě na orgán církve, nebo jinou uznanou náboženskou organizaci.

Pokud si snoubenci k uzavření manželství zvolí civilní obřad, musí k tomu doložit náležité doklady. Totéž platí i v případě církevního obřadu. Zde musí snoubenci předložit oddávajícímu osvědčení. Toto osvědčení je vydáváno matričním úřadem, v jehož obvodu se má obřad uskutečnit. Pro orgán církve je osvědčení zároveň potvrzením, že snoubenci splňují veškeré zákonem stanovené podmínky pro uzavření manželství. Z toho vyplývá další zákonný požadavek na dané osvědčení, který se týká aktuálnosti údajů v něm uvedených. Právě z důvodu aktuálnosti nesmí být porušena lhůta mezi vydáním osvědčení a uzavřením manželství. Tato lhůta dle nového občanského zákonu činí šest měsíců.

⁵³ § 659 al. Zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁵⁴ § 656 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

V zásadních principech se církevní obřad od civilního nijak neliší. V podstatě jde také o položení otázky a o svobodný projev vůle, že snoubenci chtějí uzavřít manželství. Rozdíl je v obřadu jako takovém. Ten je pro každou uznanou církev různý. Vše je dané vnitřními předpisy dané oprávněné církví⁵⁵.

Po církevním obřadu je povinností oddávajícího, aby doručil na matriční úřad, v jehož obvodu bylo manželství uzavřeno, protokol o uzavření manželství. Tento protokol musí obsahovat skutečnosti související s uzavřením manželství, které jsou dány jiným právním předpisem. Zákon taktéž stanovuje tří denní lhůtu, ve které musí oddávající tento protokol doručit.⁵⁶

Závěrem této podkapitoly považuji za důležité, poznamenat, že pokud se snoubenci rozhodnou k církevnímu obřadu, nemohou následně absolvovat i obřad civilní, avšak pokud si nejprve vyberou civilní obřad, mohou snoubenci následně absolvovat i obřad církevní, tato posloupnost z hlediska úředního není zakázána.⁵⁷

K církevnímu sňatku mne zaujal příklad z Judikatury Nejvyššího soudu ČR, a proto jsem si tento příklad dovolila zde uvést.

Usnesení Nejvyššího soudu 30 Cdo 3886/2012

Usnesení Nejvyššího soudu pod č. j. 51 Co 120/2012 – 97, se týká o vyslovení neexistence manželství uzavřené před příslušným orgánem církve, řešeného u Obvodního soudu pro Prahu 9. Tento akt byl podán Obvodnímu soudu dne 15. června roku 2012. Odůvodnění bylo postaveno na faktu, že manželství žalobce D. D. a žalované K. D., rozené M., uzavřené dne 11. června 2006 v kostele u S., nevzniklo a současně se rozhodlo o nákladech řízení.

Soud prvního stupně se držel faktu, že nelze určit, že manželství nevzniklo, jelikož účastníci uzavřeli podle ustanovení § 4a odst. 1, zák. č. 94/1963 Sb., zákona o rodině, prohlášení, že uzavřeli manželství před příslušným orgánem církve, a to i před

⁵⁵ § 663 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁵⁶ JUDr. BEZOUŠKA, PETR, Mgr. Piechowiczová, Lucie. *NOVÝ OBČANSKÝ ZÁKONÍK: NEJDŮLEŽITĚJŠÍ ZMĚNY*. OSTRAVA: ANAG, 2013. ISBN 978-80-7263-819-2. str. 107.

⁵⁷ DAUBNEROVÁ, Alena. *Matriční činnost po účinnosti nového občanského zákoníku*. Praha:Linde, 2013. ISBN 978-80-7201-930-4. str. 21.

osobou, která je pověřena oprávněnou církví nebo náboženskou společností, která měla pravomoc církevní sňatek vykonat v případě uvedených snoubenců, kteří nejsou příslušníky Českobratrské církve evangelické. Dle Nového občanského zákoníku, již manželé neprohlašují, že vstupují do svazku manželského, ale vstupují do svazku manželského souhlasným projevem vůle muže a ženy, ale to nic neovlivňuje na daném faktu.⁵⁸ Proto bylo pro neexistenci manželství nepřesné u jakého sboru byl příslušný farář pověřen, tedy, zda tomu bylo v obvodu P. v kostele u S. či v jiném obvodu u sboru v H. P. v P. nebo na jiném místě. Dalším podstatným faktem, je i názor soudu prvního stupně, že zde byla splněna také podmínka uvedená v ustanovení § 4b odst. 2, zákona o rodině, tedy, že snoubenci splnili zákonnou podmínku a tj., že předložili platné osvědčení vydané příslušným matričním úřadem. Tato skutečnost, je dle Nového občanského zákoníku zakotvena v § 666 odst. 1. Další skutečností, je, že došlo k uzavření sňatku ve S. k. v okrese P. místo v kostele u S. na P., a v dokladech je uvedeno jiné místo než jaké bylo skutečné uzavření sňatku, z tohoto důvodu se nemůže založit případné vyslovení neexistence manželství, neboť taková skutečnost nevyplývá z ustanovení § 17a odst. 3, zákona o rodině. V dnešní době dle občanského zákoníku. Soud prvního stupně tedy došel k závěru, že nedošlo k žádnému porušení zákonem stanovených podmínek pro uzavření církevního sňatku ze strany účastníků, a proto žalobu, již mělo být prohlášeno, že manželství nevzniklo, zamítl. A proto dále Městský soud pro Prahu tento fakt potvrdil a také rozhodl o nákladech řízení. Tedy je patrné, že odvolací soud se plně ztotožnil se soudem prvního stupně.

Proti tomuto rozhodnutí, podal žalobce dovolání k Nejvyššímu soudu České republiky a domáhal se tedy o to, aby byla věc vrácená k odvolacímu soudu k dalšímu projednání. *„Dovolatel odvozuje přípustnost dovolání z ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř., kdy považuje zásadní právní význam v nesprávném výkladu splnění podmínek podle ustanovení § 4b odst. 2, zákona o rodině. Dovolatel se hájil tím, že je proti názoru odvolacího soudu, že matriční úřad, v jehož obvodu bylo manželství uzavřeno, se může lišit od matričního úřadu, před nímž bylo provedeno řízení, neboť příslušnost u církevního sňatku, pokud jde o místo jeho vykonání, se řídí vnitřními předpisy církve; dovolatel má za to, že takový výklad je v rozporu s ustanovením § 4b odst. 2, zákona o rodině a odporuje ustanovení § 11 zák. č. 301/2000 Sb., zákona o matrikách. V dnešní*

⁵⁸ § 656 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

době dle Nového občanského zákoníku § 666 odst. 1. *Dle dovolatele nemohl být matriční úřad v Praze 1, který osvědčení vydal, oprávněn k zápisu manželství účastníků jako matriční události ve smyslu ustanovení § 11 zák. č. 301/2000 Sb., zákona o matrikách, neboť v jeho správním obvodu nedošlo k uzavření manželství.*⁵⁹

K jistému dovolání se vyjádřila žalovaná, která namítla, že dovolání v navrhované věci není přípustné a navrhla odmítnutí dovolání a přiznání náhrady nákladů dovolacího řízení. Zde je nutno uvést, že zde jsou podstatné právní předpisy, dle kterých není přípustné dovolání dle zákona o rodině, v dnešní době dle Nového občanského zákoníku. Šlo by to jen tehdy, kdyby šlo o omezení, nebo úplné zbavení rodičovské zodpovědnosti. V dané věci, zde žalobce svým dovoláním napadá rozsudek odvolacího soudu, jímž bylo rozhodnuto o tom, že byla zamítnuta žaloba o určení neexistence manželství mezi účastníky.

Z uvedeného tedy vyplývá, že Nejvyšší soud proto dovolání žalobce zamítá. Tudíž, neexistence manželství se nepotvrdilo. Avšak žalobce, je povinen uhradit náklady žalované spojené s dovolacím řízením. Tyto náklady činní celkem 1 875,50 Kč.

⁵⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. června 2012, sp. zn. 30 Cdo 3886/2012, dostupné na judikaty.info.cz

8. Jiné způsoby uzavření manželství

Do této chvíle jsme mluvili o uzavření manželství v podobě pro člověka nejběžnější. Jednalo se o historii, o komunikaci snoubenců s úřady a zejména pak s matričním úřadem, o sňatečný obřad jako takový, ale i o podmínkách umožňujících vstoupit do manželství a stejně tak i o překážkách bránících uzavření tohoto svazku. Tato kapitola je zaměřena, na některé jiné způsoby uzavření manželství, které nejsou pro člověka úplně typické.

Jak jsem řekla, člověk (mluvíme o státním občanovi České republiky) nejčastěji uzavírá manželství na území České republiky a to, výše v této práci, uvedeným způsobem a dle zákonem daných podmínek. Zákon však chápe, že může dojít k situacím, kdy státní občan České republiky nechce uzavřít manželství na území České republiky, nebo se dostane do vážné životní situace, která mu neumožní manželství na území ČR uzavřít.

Je-li manželství uzavřeno v cizině, nebo na území, které nespadá pod pravomoc jakéhokoli státu, nelze tuto událost zapsat do matričních knih, vedených běžnými matričními úřady. Pro tyto, a ne jen ty, případy je v České republice zákonem zřízen zvláštní matriční úřad, jehož sídlo je v Brně. Zákon tuto matriku definuje jako matriční úřad, jež je oprávněný vést matriční knihy do nich se zapisují narození, uzavření manželství, vznik partnerství a úmrtí, k nimž došlo v cizině⁶⁰.

Vždy ale nemusí jít o uzavření manželství v cizině, jedním z případů, ke kterému může dojít, je, když jeden ze snoubenců z vážných důvodů nemůže být přítomen na sňatečném obřadu. I zde zákon akceptuje existenci těchto případů a umožňuje snoubencům i za těchto okolností uzavřít manželství.

Řekneme-li, že zákon i v těchto situacích umožňuje uzavřít manželství, je třeba také říci, že i pro snoubence v těchto případech platí zákonem dané podmínky.

8.1 Uzavření manželství v cizině

Pokud sňatečný obřad na území České republiky a při dodržení všech zákonem daných podmínek označíme za nejběžnější, tak potom jako nejběžnější jiný způsob

⁶⁰ § 3 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení v platném znění

uzavření manželství lze označit uzavření manželství státním občanem České republiky v cizině.

Jestliže pro uzavření manželství musí snoubenci dodržet zákonné požadavky, nedá se předpokládat, že v tomto případě by to bylo jinak. Pokud se snoubenci rozhodnou uzavřít manželství, je jejich povinnost, doložit doklad potřebný k uzavření manželství, kterým je výpis zvláštního matričního úřadu (sídlo: Brno) o způsobilosti k uzavření manželství. Tento doklad předloží oprávněným orgánům země, ve které chce uzavřít manželství.

Při uzavírání manželství v zahraničí platí zásada, že forma obřadu se bude řídit právními předpisy země, kde se obřad bude konat⁶¹. Pro státního občana ČR ovšem platí, že jeho způsobilost k uzavírání manželství podléhá právní úpravě ČR, stejně tak na právní úpravě ČR závisí, zda je uzavřené manželství platné na území České republiky⁶². Pokud sňatečný obřad proběhne dle právních požadavků země, ve které se koná a pokud jsou tyto právní požadavky shodné s právními požadavky České republiky, je manželství uznáno i v České republice. Nejsme-li si jisti zda právní úprava státu, kde se má obřad konat, je shodná s právní úpravou ČR, doporučuje se uzavřít manželství dvakrát. Jednou na území cizího státu a jednou na území ČR.

Nechce-li státní občan uzavřít manželství dle právních zvyklostí daného státu, má ze zákona nárok na uzavření manželství před konzulárním úřadem ČR.⁶³

Je-li manželství uzavřeno v cizině, jež uznává stejné právní předpisy jako ČR, to znamená, že manželství je platné i na území ČR, zapisuje se vznik tohoto manželství do zvláštní matriky, jejíž sídlo je v Brně.

8.1.1 Uzavření manželství s cizincem

Rozhodne-li se státní občan ČR uzavřít manželství, na území ČR, s cizincem, který má trvalý pobyt na území jiného státu, je povinností tohoto cizince předložit výpis o způsobilosti k uzavření manželství. Tento doklad je cizinci vydán matričním úřadem

⁶¹ § 48 odst. 2 zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém

⁶² § 48 odst. 1 zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém.

⁶³ Konzul je chápán jako úředník, který zastupuje svou zem v jiné zemi. Většinou řeší záležitosti, které se týkají politických záležitostí a přistěhovatelských záležitostí.

státu, kde má cizinec trvalý pobyt. Ovšem pokud jeho země tento doklad uznává. Tento doklad následně přezkoumá zvláštní matřka, která na základě výsledků přezkoumání vydá souhlas s uzavřením takového manželství, případně je uzavření manželství matřickým úřadem zakázáno. Zásadou při tomto rozhodování je zásada veřejného pořádku, kdy stát zjišťuje, zda neexistují rozpory mezi právními úpravami našeho státu a státu, v němž má cizinec trvalý pobyt. Jde například o monogamii a polygamii. Pokud je cizinec ze státu, kde je povolena polygamie a už má jednu a více manželek, pak mu matřický úřad ČR nepovolí zde manželství uzavřít, neboť u nás je zákonem uznána pouze monogamie. Obdobný případ může nastat i v případě věku snoubenců. Je-li cizinec ze země, kde k uzavření manželství stačí dosáhnout nižšího věku než je minimální věk pro uzavření manželství v ČR, a pokud tento cizinec nedovršil věku nejméně šestnáct let, pak mu matřický úřad opět z důvodu veřejného pořádku nepovolí uzavřít manželství na území ČR, neboť minimální hranice je zde šestnáct let a to jen ve zvláštních případech, standardní věková hranice pro uzavření manželství je v ČR osmnáct let. V obou těchto případech je jedinou možností snoubenců, uzavřít manželství na území státu, kde je výše popsané dovoleno, v tomto případě tedy na území státu, kde má trvalý pobyt cizinec.

Pokud jde o opačnou situaci a státní občan ČR chce uzavřít manželství s cizincem a to na území státu, kde má cizinec trvalý pobyt, je povinností státního občana ČR, aby předložil tamním úřadům výpis o způsobilosti k uzavření manželství.

Jak může státní občan ČR docílit toho, aby bylo manželství uznáno i na území České republiky, je popsáno na začátku této podkapitoly.

8.2 Uzavření manželství v přímém ohrožení života

Dalším způsobem uzavření manželství, vymykajícím se běžnému způsobu uzavření tohoto svazku, je uzavření manželství v přímém ohrožení života jednoho nebo obou snoubenců. Zákon přímo nedefinuje situace kdy je život snoubenců přímo ohrožen, avšak tyto situace se dají logicky odvodit. Jde například o situace, kdy je jeden ze snoubenců zužován nemocí a nemůže bezpečně vědět, že přežije, popřípadě trpí nemocí přímo smrtelnou. Další z příkladů je například havárie lodi, kdy snoubenci opět nemůžou tušit, zda se z potápějící lodi dostanou oba živí. Mimo nemoc nebo lodní havárii může též jít o případ válečného konfliktu. Ale co zákon definuje, jsou základní

podmínky, které musí být, i přes nastalou situaci, splněny. Dále jsou v zákoně také uvedeny ústupky oproti běžnému způsobu uzavření manželství. Tyto ústupky jsou zde z pochopitelných důvodů - v situacích přímého ohrožení života usnadňují snoubencům vstup do manželství. Také je třeba si uvědomit, že uzavření manželství v přímém ohrožení života se rozděluje na tento druh uzavření manželství v jednom případě na území České republiky a v případě druhém v cizině.

8.2.1 Uzavření manželství v přímém ohrožení života na území ČR

Pokud nastane situace, kdy je život snoubence popřípadě obou snoubenců přímo ohrožen, zákon jim umožňuje uzavřít manželství na kterémkoli místě. Musí tak ale učinit před orgánem veřejné moci stanoveným zákonem o matrikách⁶⁴. Mezi tyto orgány veřejné moci patří například, starosta, místostarosta, člen zastupitelstva. Stejně tak může být manželství uzavřeno před orgánem církve oprávněné k těmto úkonům.

Zásadním rozdílem oproti běžnému uzavření manželství je absence dokladů, které musí snoubenci předložit matričnímu úřadu. V případě ohrožení života, musí snoubenci doložit pouze platný doklad totožnosti. Snoubenci jsou povinni prohlásit, že jim nejsou známy žádné překážky, které by bránily uzavření manželství.

Při tomto uzavření manželství je, více než při běžném způsobu, nezbytná přítomnost svědků. Ti mohou následně doložit, že byl takovýto svazek uzavřen a že byly dodrženy všechny náležitosti.

Pokud zmiňujeme nutnost svědků, je dobré také upozornit na to, že zákon nepovažuje, v tomto případě, přítomnost matrikáře za nezbytnou. Totéž platí i pro uzavření manželství v přímém ohrožení na jiném území než českém.

8.2.2 Uzavření manželství v přímém ohrožení života na jiném území (v cizině)

V případě, kdy dojde k ohrožení života snoubenců v cizině a ti z tohoto důvodu chtějí uzavřít manželství, zákon opět stanovuje podmínky, jak, kdy a kde tak smí učinit. Opět zde platí, že snoubenci nemusí doložit jinak potřebné doklady k uzavření manželství. Musí mít opět pouze průkaz totožnosti a učinit čestné prohlášení, že jim nejsou známy žádné překážky, jež by bránily uzavření manželství. K tomu však musí snoubenci v tomto případě doložit i lékařské potvrzení o zdravotním stavu snoubenců.

⁶⁴ § 11a odst. 1 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení v platném znění

Pokud toto potvrzení nemají, mají snoubenci/manželé povinnost, následně učinit dodatečné prohlášení týkající se zdravotního stavu manžela či manželky.

Dalším důležitým zákonným ustanovením, je upřesnění kde mohou snoubenci manželství za těchto okolností uzavřít a hlavně před kým. Snoubenci mohou uzavřít manželství před kapitánem lodi plující pod českou vlajkou, stejně tak i před pilotem letadla, jež je zapsáno v českém leteckém rejstříku. Snoubenci mohou, za předpokladu, že alespoň jeden ze snoubenců je občanem ČR uzavřít manželství před velitelem vojenské jednotky České republiky v zahraničí.⁶⁵

8.3 Uzavření manželství v zastoupení

Dalším specifickým způsobem, jak lze uzavřít manželství je, uzavření manželství v zastoupení. To znamená, že jeden ze snoubenců je zastoupen a to v případě, že z vážných důvodů nemůže být osobně přítomen na sňatečném obřadu. K tomu, aby mohlo být manželství v zastoupení uzavřeno, je třeba, aby snoubenec, který má být zastoupen, udělil plnou moc tomu, kým má být zastoupen. Právě vzhledem k tomu, že se v tomto případě uděluje plná moc, chápe zákon tento způsob uzavření jako „uzavření na základě zmocnění“. Tento termín se v zákoně však neobjevuje, dá se však vyvodit. Ten kdo má zastupovat snoubence je zákonem označován za „zmocněnce“. Z toho plyne, výše uvedená, nutnost udělení plné moci.

Před tím než je plná moc udělena, je třeba určit, kdy dochází k situacím, ve kterých lze manželství tímto způsobem uzavřít. Zákon přímo nespecifikuje, kdy je možné uzavřít manželství v zastoupení.⁶⁶ Tuto pravomoc přenechává krajským úřadům, které mají povinnost každou žádost detailně prostudovat a posoudit, zda mohou snoubenci tímto způsobem manželství uzavřít. Z toho plyne, že občan si tento způsob uzavření manželství nemůže nárokovat, rozhodnutí za něj provádí právě krajský úřad. V zásadě se dá ale říci, že se nejčastěji jedná o situace, kdy jeden ze snoubenců trpí nakažlivou nemocí, nebo je v dlouhodobé karanténě, popřípadě může hrát roli i existence vojenského konfliktu.

⁶⁵ § 667 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁶⁶ HRUŠÁKOVÁ, Milana. Sňatek a paragrafy. Praha: Computer Press, 2000. ISBN 80-7226-396-X. str. 55.

Budeme-li vycházet ze situace, kdy krajský úřad snoubencům umožní uzavřít manželství tímto způsobem, je třeba upřesnit, jaké mají snoubenci, ale i zmocněnec povinnosti. Samozřejmostí je, že snoubenci musí předložit povolení k uzavření manželství zmocněncem a k tomuto musí taktéž přiložit odůvodnění. Také musí předložit plnou moc s úředně ověřeným podpisem zmocnitele, tedy jednoho ze snoubenců. Tento způsob je nejbližší běžnému uzavření manželství, proto i zde jsou nezbytnou součástí i doklady potvrzující způsobilost k uzavření manželství a i všechny ostatní doklady stanovené zákonem o matrikách.

Obsahem plné moci jsou údaje totožnosti snoubenců, jiné rozhodné skutečnosti o snoubencích a zmocněnci. Dále zde musí být uvedeno prohlášení snoubenců o společném příjmení, ale i příjmení dětí, a to jak v mužském, tak i ženském tvaru. V této plné moci musí snoubenci prohlásit, že jim nejsou známy překážky, které by bránily v uzavření manželství. Další náležitosti plné moci se týkají vzájemné znalosti jejich zdravotního stavu a také toho, že zvážili své budoucí majetkové poměry, své bydlení a hmotné zajištění po uzavření manželství.

Dalším předpokladem pro řádné udělení plné moci, je fakt, že při sepisování musí být přítomni všichni, koho se tato plná moc týká. V tomto jsou to oba snoubenci a zmocněnec. Vše, co se týká povolení plné moci, musí mít písemnou podobu a vše, co se týká rozhodnutí o udělení plné moci, je všem účastníkům doručováno.

Do této chvíle jsem mluvila o povinnostech všech účastníků v dané věci. Zákon ale definuje i jisté požadavky na zmocněnce jako takového. Zmocněnec musí být zletilý a jeho svéprávnost nesmí být v této oblasti omezena. Na rozdíl od uzavření manželství samotného, kdy zákon zakazuje uzavírat tento svazek osobám v příbuzenské linii, zde tato podmínka není, což v praxi znamená, že zmocněnec může být i příbuzný jednoho ze snoubenců.

Zákon povoluje, za určitých podmínek, uzavření manželství v zastoupení, povoluje, aby zmocněncem byl příbuzný jednoho ze snoubenců, ale co zákon zakazuje je, aby uzavření manželství tímto způsobem proběhlo ve chvíli, kdy by před

oddávajícím měli stát dva zmocněnci.⁶⁷ Z toho plyne, že i v tomto případě musí být sňatečnému obřadu přítomen alespoň jeden ze snoubenců.

Pokud je plná moc již udělena a snoubenec, jež má být tímto způsobem zastoupen, se rozhodne plnou moc odvolat, může tak učinit, avšak toto odvolání je účinné jen tehdy, pokud se o něm druhý snoubenec dozví dříve, než učiní svůj sňatečný projev vůle. Pokud tato podmínka není splněna, manželství je uznáno jako platné.

Do prosince roku 2013 platilo, dle do té doby stávajícího zákona o rodině, že zmocněnec musí být opačného pohlaví, než je snoubenec přítomný na sňatečném obřadu. Nový občanský zákoník účinný k 1. 1. 2014 od tohoto požadavku upouští. Proto může v dnešní době, v případě uzavření manželství v zastoupení, dojít k situaci, při níž budou před oddávajícím stát dvě osoby stejného pohlaví.⁶⁸

⁶⁷ HRUŠÁKOVÁ, Milana. Sňatek a paragrafy. Praha: Computer Press, 2000. ISBN 80-7226-396-X.str. 55.

⁶⁸ DAUBNEROVÁ, Alena. Matriční činnost po účinnosti nového občanského zákoníku. Praha:Linde, 2013. ISBN 978-80-7201-930-4. str. 25.

9. Závěr

Manželství je svazek, který známe už dlouhou dobu. Víme o něm ještě z doby, kdy pojem manželství neexistoval, z doby kdy spolu dva jedinci pouze společně žili, aniž by prošli jakýmkoli procesem uzavření manželství. Stejně tak víme o manželství z doby, kdy už byl tento svazek známý a pojem manželství se reálně užíval, avšak ještě v této době nebyl nikde zakotvený žádným předpisem. Manželství, jako svazek dvou lidí, nás obklopovalo již od samého počátku lidské existence až po dnešní dobu, kdy už je tento svazek uváděn v zákonech, ze kterých plynou podmínky pro platné a společensky uznávané uzavření manželství.

K 1. 1. 2014 je účinný nový občanský zákoník, který zahrnuje i rodinné právo, jež bylo do této doby samostatný zákonným celkem známým jako zákon o rodině. Cíl této práce však nebyl porovnání změn mezi již neplatným zákonem o rodině a Novým občanským zákoníkem. Záměr této práce spočívá ve snaze přiblížit problematiku uzavření manželství a s tím souvisejících práv a povinností snoubenců, kteří chtějí tento svazek uzavřít. Tento záměr je podpořen právě existencí nového občanského zákoníku, v němž je zahrnuto i rodinné právo.

Třebaže jsem nechtěla docílit porovnávací práce, v některých částech uvádím odkazy na původní zákon o rodině. Tyto odkazy však neslouží k porovnávání. Jejich smyslem je usnadnění celkového pochopení, popřípadě doplnění a ucelení dané problematiky, k níž je odkaz uveden. Totéž však neplatí pro ostatní zákony, a zejména pak zákon o matrikách. Zákon o matrikách prošel novelizací a některé změny mají přímý vliv na práva a povinnosti snoubenců. Proto je nutno poukázat na vzniklé rozdíly.

Stále jsem se však držela popisně-naučného záměru a přes poukázání na některé zásadní změny, jsem stále vycházela ze zákonů v jejich platném znění, samozřejmě až na zákon o rodině, který uvádím, jak jsem již zmiňovala pro celkové pochopení. Závěrem bych ráda uvedla krátké shrnutí této práce.

Z všeobecného hlediska je manželství a jeho uzavření všeobecně známé. V této práci se však zaměřuji na způsob, jakým uzavření manželství chápe zákon. Jaká je hlavní podstata a účel manželství. Podstatou manželství je dlouhodobý, trvalý svazek muže a ženy, jež je uzavřený zákonem stanoveným způsobem a musí být dodrženy

zákonné náležitostí. Předpokladem je, založení rodiny a výchova dětí. Tento předpoklad zákon přímo definuje jako účel manželství.

Pokud jsem definovala manželství z hlediska zákona, mohla jsem se věnovat svazku manželskému jako takovému. Pro pochopení manželství bylo třeba nahlédnout do historie, kdy mělo manželství zejména náboženský význam. Dále jsem se věnovala v této kapitole jakým způsobem se v minulosti nahlíželo na formu uzavírání manželství. Dalším hlavním bodem v této kapitole byl pohled na historický vývoj právních předpisů, který především ovlivňovaly uzavření manželství jako takové.

Od historického pohledu na manželství jsem se vrátila zpět do současnosti, a to zejména k podmínkám, které snoubencům ukládá současný právní řád. Ve stručnosti se dá říct, že manželství smí uzavřít pouze ten, kdo dosáhl věku zletilosti a je v této oblasti svéprávný. Zákon dále znemožňuje uzavření manželství v přímé příbuzenské linii. Jelikož Česká republika uznává pouze monogamii, je jedním z předpokladů, že předešlé manželství již zaniklo. Dle zákona není manželství uzavřeno, pokud vzniklo pod nátlakem nebo výhrůžkou fyzického násilí.

Jestliže do této chvíli známe historický význam manželství a zvláště známe-li podmínky, které musíme splnit, abychom mohli uzavřít manželství, musíme si říct, jaké doklady k tomuto aktu budeme potřebovat a s jakými úřady při tom budeme komunikovat. Mezi hlavní doklady patří doklad totožnosti manželů, a nadále rodný list. Orgánem státní správy, s nímž budou snoubenci komunikovat, je pak matriční úřad. Základní činností matričních úřadů je vytváření a uchovávání matričních knih a sbírek listin potřebných k zápisu do těchto knih. V rámci vytváření a uchovávání těchto knih jsou určeni pracovníci matričního úřadu, kteří jsou zákonným způsobem oprávněni zapisovat do matričních knih a mají povinnost se o tyto knihy starat.

Další věcí, jež musí snoubenci před uzavřením manželství učinit, je prohlášení o svém příjmení po uzavření manželství. Snoubenci mají ze zákona na vybranou ze tří variant. Mohou si určit jedno společné příjmení, které budou užívat oni i jejich děti. Další možností je, že si snoubenci nechají svá dosavadní příjmení. V tomto případě se musí snoubenci dohodnout, které z jejich příjmení budou užívat jejich společné děti. Poslední variantou je, že si snoubenci zvolí ze svých příjmení jedno společné a ten manžel, jehož příjmení není příjmením společným, bude své rodné/předešlé příjmení za

toto společné připojovat. V této alternativě platí, že příjmení společných dětí bude stejné, jako společné příjmení manželů.

Nejvýznamnějším okamžikem každého uzavření manželství je sňatečný obřad. V rámci této práce jsem se soustředila na dva základní druhy těchto obřadů, kterými jsou obřad civilní, též mezi lidmi často nazývaný občanský a obřad církevní. Civilní obřad se má konat za přítomnosti daného orgánu veřejné moci, což je například za přítomnosti starosty a v přítomnosti matrikáře. Nezbytná je taktéž přítomnost dvou svědků. V případě církevního sňatku platí pro uzavření manželství ty zásady, které určí vnitřní předpis dané církve. Tato církev, případně i jiná náboženská skupina však musí mít vždy oprávnění pro konání takovýchto obřadů. Jedním z nejdůležitějších poznatků této části je ale zjištění, že s příchodem Nového občanského zákoníku, je pozměněno znění původního zákona o rodině. V tomto původním zákoně snoubenci prohlašovali, že vstupují do manželství. Dnešní právní úprava tento akt nazývá „projev vůle“. Odůvodněním je, že ne vždy může jeden ze snoubenců toto prohlášení učinit, vůli však ve většině případů projevit lze. Na závěr této kapitoly se odkazují i na Judikaturu Nejvyššího soudu ČR.

Pokud jsme za vyvrcholení uzavření manželství označily sňatečný obřad, je třeba říci, že sňatečný obřad nemusí mít vždy formu církevní nebo civilní. Existují situace, kdy zákon umožňuje snoubencům uzavřít manželství jinou formou než výše zmíněnou. Mezi tyto situace patří zejména uzavření manželství v ohrožení života jednoho, či obou snoubenců. Jinou ze situací je ta, kdy se snoubenec (státní občan české republiky) rozhodne uzavřít manželství v cizině. S tímto také souvisí varianta, ve které chce státní občan české republiky uzavřít manželství s cizincem. Jako poslední možnost je v této práci uveden případ uzavření manželství, kterého se však jeden ze snoubenců z vážných důvodů nemůže zúčastnit. Pro všechny výše uvedené případy platí zákonem dané podmínky, na základě kterých je buď povoleno, nebo zakázáno uzavřít manželství jedním z řečených způsobů. Následně jsou uvedeny i podmínky, které musí být dodrženy v případě, že je jeden z těchto způsobů povolený. Pro všechny tyto případy je však jedna věc společná. Přestože zákon jistě podmínky stanovuje, pro usnadnění uzavření manželství požaduje pouze průkaz totožnosti snoubenců. Ostatní podklady nutné při běžném uzavření nemusí být v těchto situacích dodány. Platí zde také, více

než při běžném uzavření manželství, nezbytnost svědků, kteří by následně mohli potvrdit vznik manželství.

V úplném závěru této práce bych ráda vyjádřila svůj názor na nové uspořádání rodinného práva, kdy jeho zařazení do občanského zákoníku pokládám za veskrze pozitivní. Propojením občanského zákoníku a rodinného práva dochází k celkovému sjednocení a do jisté míry i k usnadnění těchto odvětví. Chtěla bych zde podotknout, že již existuje právní předpis č. 312/2013 Sb., tím se mění zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení v platném znění a díky již zmiňovanému právnímu předpisu dochází také k celkové ucelenosti v této oblasti.

10. Resumé

In January 2014 (1.1.2014) came into force of the new Civil Code, which replaces the original family law. In the new Civil Code are defined some new procedures for marriage. For this Bachelor's thesis are important specially closure of marriage-procedures. In this thesis I didn't try looking for differences between original family law and the new Civil code.

Goal of my thesis should be explaining and specification the term "Closure of marriage" as such. Marriage is a long-term union of man and woman, which came into force by way given by the law. The main meaning of the marriage is founding family and education of Children.

In this thesis, we show, what kind of requirements have to be respected and which documents must engaged couple submit. In this Thesis is good to see, that engaged couple have to communicate with authorities, specially with local municipalities authorities with expanded powers and the registry office as well.

We've been talking about obligations, which engaged couple have to done. Some of these obligations are for example: they have to decide on their and theirs children surname, they should know their state of health each other. Into law obligations belong for example: Engaged couple must to be 18y.o. Man and woman, which want to get married cannot be in direct lineage.

Engaged couple have to meet, before they'll get married, obligations given by the law. These obligations we accept as part of closure of marriage. But as culmination of closure of married we understand the wedding ceremony. In our Country engaged couple can make a choice, what kind of ceremony they want. In Czech Republic exist two ways how to get married. The first one is Civil Ceremony. In this case marriage should be closure in front of public administration and registrar. Of course on this ceremony have to be two witnesses. And the second way is Religious ceremony. When engaged couple decide for Religious ceremony, they have to meet the same obligations given by the law, what are given for closure of marriage, but different is in wedding ceremony as such. Process of ceremony is given by internal rules of the religious organisation.

If we're talking about wedding ceremony, we would talk about one important difference which came in force with the new civil code. In original family law it is written that, engaged couple declare, that they're entering into marriage. In the new civil code saying that engaged couple don't declare it, that they're entering into marriage. By the new law order (Civil code) engaged couple show their Will, that they're entering into marriage.

Civil and religious ceremony are two of the most usual ways, how to get married. Civil code understands, that sometimes can engaged couple get into situation, when they cannot close marriage by usual ways. In these cases civil code defines other ways how to get married. Civil code specifies situations, when can engaged couple get married by these other ways. Into these situations belong for example: Closure marriage in direct threat to life, or situation when engaged couple want to get married in other Land than Czech Republic. With this related the options when one of engaged couple is Czech and the second one is stranger. And last other way how to get married, what I've been talking is closure marriage on behalf. For every of these possibilities must to be met obligations. Civil code understands that in these situations engaged couple don't have to have every documents, which are necessary to close marriage. Law tries to make it easier for engaged couple in this situation. They don't have to submit all documents, which are usually needed. In these situations enough just proof of identity. In law it is written in front of who or where can be marriage closure in these situations. In these cases are much more important to have witness, which can prove, that engaged couple entered into marriage.

At the end of this thesis, I'd like to say that I take as very positive that family law was turned into part of the new civil code, because with this connection could be law order more completed and easier to understand. Thanks to Amendments to Law on Registers could our Law order work as one completed piece.

11. SEZNAM LITERATURY

Jsem si vědoma toho, že zde uvádím i prameny i literaturu, ze kterých jen vycházím. To znamená, že v mé bakalářské práci je nenalezneme, jelikož jsem z nich necitovala, nebo na ně neodkazovala.

ODBORNÁ LITERATURA

JUDr. BEZOUŠKA, Petr, Ph.D. a Mgr. PIECHOWICZOVÁ, Lucie, Nový občanský zákoník, nejdůležitější změny. 1. vyd. Ostrava: Anag, 2013. str. 369, ISBN 978-80-7263-819-2

DAUBNEROVÁ, Alena. Matriční činnost po účinnosti nového občanského zákoníku. Praha: Linde, 2013. str. 175, ISBN 978-80-7201-930-4.

Prof. Dr. JUDr. ELIÁŠ, Karel a Mgr. SVATOŠ, Marek. Nový občanský zákoník, úplné znění. Ostrava: Sagit, 2012, str. 320, evidenční číslo periodického tisku E10981

JUDR. HENYCH, Václav. Zákon o matrikách, jménu a příjmení: č. 301/2000 Sb. S poznámkami a souvisejícími předpisy. Praha: IFEC, 2002. str. 693, ISBN - 80-86412-19-9 .

JUDR. HOLUB, Milan, CSc. Občanský zákoník, poznámkové vydání s judikaturou a literaturou. Praha: Linde, 2006. str. 871, ISBN 80-7201-602-4

HRUŠÁKOVÁ, Milana. Sňatek a paragrafy. Praha: Computer Press, 2000. str. 73, ISBN – 80 – 7226-396-X

MOLDANOVÁ, Dobrava. Naše příjmení. vyd. 2. Praha: Pankrác, 2004. Str. 229, ISBN 80-867-8103-8

WALTER, Kasper, Teologie křesťanského manželství. Brno, 1997. str. 110, ISBN – 80-85959-28-3.

PRAMENY:

Císařský patent č. 946/1811 Sb. zák. soud. Obecný zákoník občanský

Zákon č. 11/1918 Sb., Národního výboru československého ze dne 28. října 1918 o zřízení samostatného státu československého

Zákon č.320/1919 Sb., Národní shromáždění, kterým se mění ustanovení občanského práva o obřadnostech smlouvy manželské, o rozluce a o překážkách manželství

Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině již v neplatném znění

Zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 155/1998 Sb., o znakové řeči a o změně dalších zákonů

Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů

Zákon č. 301/2000Sb., o matrikách, jménu a příjmení v platném znění

Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů

Zákon č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů

Zákon č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků a o změně některých zákonů

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství v platném znění

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém

Zákon č. 312/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

PŘEDPISY:

Vyhláška č. 207/2001 Sb., kterou se provádí zákon o matrikách, jménu, příjmení a o změně některých souvisejících zákonů

Sněmovní tisk č. 1000, vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu, příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů a další zákony, z 6. volebního období PS Parlamentu ČR

Senátní tisk č. 169, návrh zákona, kterým se mění zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu, příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů a další zákony, z 9. funkčního období Senátu Parlamentu ČR

JUDIKATURA:

Judikatura Nejvyššího soudu ČR 30 Cdo 3886/2012

ELEKTRONICKÉ ZDROJE:

[www.http://portal.gov.cz](http://portal.gov.cz)

www.mvcr.cz

www.senat.cz